

Kultūras ministrija

Sigita Zankovska-Odiņa,
Latvijas Cilvēktiesību centrs

Romu atspoguļojums Latvijas medijos: 2013.-2014. gada monitoringa rezultātu apkopojums¹

*„Mēs dzīvojam blakus šai tautai, mēs it kā klausāmiem mūziku,
mēs komentējam, analizējam un spriežam par šo tautu,
bet mēs neko par viņiem nezinām.”²*

Vai pētīts iepriekš?

- 2006. gadā publicēts pētījums „Neiecietības izpausmes un iecietības veicināšana Latvijā” (autori: Ilze Šūlmane, Sergejs Kruks).³ Veicot analīzi septiņos lielākajos dienas laikrakstos, pētījumā secināts, ka: „Kopumā pret visām minoritātēm dominē neitrāla attieksme, vairāk pozitīvu izteikumu ir veltīts čigāniem, bet negatīvu – musulmaņiem un čečeniem. Attiecībā uz pārējām grupām preses diskurss nav nepārprotami iekļaujošs vai izslēdzošs, redakciju attieksme biežāk ir neskaidra. Čigāni un melnādainie salīdzinājumā ar citu etnisko grupu pārstāvjiem tiek biežāk personificēti, parādīti kā indivīdi.” Pētījumā secināts, ka „čigānu atspoguļojumā dominē pozitīva attieksme (44%) un neitrāla (32%)”. Čigāni visbiežāk aplūkoti Latvijas kontekstā (66%). Par čigāniem vērojama tradicionālā prakse aprakstīt kultūru indivīdu līmenī vai ierastos aizspriedumus grupas līmenī. Čigāni pieminēti saistībā ar rasismu un diskrimināciju, kultūras tematiku un noziedzību (15, 13 un 10%). Čigāni ir iekļauti Latvijas sabiedrībā (54% gadījumu – iekļaujošs diskurss). Runājot par ebrejiem, čigāniem un čečeniem, tiek uzsvērti viņu izcelsme un statuss.
- 2007. gadā publicēts pētījums „Izaicinājums pilsoniskajai līdzdalībai. Analītiskais ziņojums par Saeimas un mediju monitoringu”.⁴ Romi iekļauta kā

¹ Materiālu atlasē un analizē piedalījās Jekaterina Kirjuhina, Latvijas Cilvēktiesību centrs, un Dainis Krauklis, Sabiedrības integrācijas biedrības Alternatīvas vadītājs. Pārskats sagatavots projekta „Latvijas romi – starp pagātni un nākotni” ietvaros, īstenojot Eiropas Padomes kampaņu „Dosta! Tikt pāri aizspriedumiem, atklāt romus”. Eiropas Padomes kampaņas Dosta! “Pietiek! Pārkāp aizspriedumiem, iepazīsti romus!” mērķis ir izveidot ciešāku saikni starp romiem un tiem, kuri nav romi, veicinot izpratni un aktīvu līdzdalību, kas salauztu aizspriedumu un stereotipu radītos šķēršļus. Kopš 2007.gada kampaņa tiek īstenota visās Eiropas Padomes dalībvalstīs. Latvija ir pievienojusies kampaņai 2009.gadā. Vairāk par kampaņu: <http://www.dosta.org/lv/content/eiropas-padomes-kampa%C5%86-%E2%80%9Edosta-p%C4%81rk%C4%81p-aizspriedumiem-iepaz%C4%ABsti-romus%E2%80%9D-latvij%C4%81>

² Marija Naumova: čigāni jeb romi ir īpaša tauta, kas saglabājusi savu mūziku, 29.08.2013. Pieejams: <http://www.diena.lv/diena-tv/izklaide/naumova-cigani-jeb-romi-ir-ipasa-tauta-kas-saglabajusi-savu-identitati-14022534>

³ Pieejams: http://cilvektiesibas.org.lv/site/record/docs/2012/07/13/niec_laikr_txt.pdf

⁴ Pieejams: http://providus.lv/upload_file/Publikācijas/monitoringa_zinojums_17012008.pdf

viena no analizējamajām grupām. Analizējot septiņu laikrakstu saturu, secināts, ka, salīdzinot ar citām mazākuma grupām, romi izslēdzoši pieminēti tikai dažas reizes (9 gadījumi) un pret romiem „tikpat kā netiek lietoti neiecietīgi izteikumi” (6 gadījumi).

- No 2011.gada 1.janvāra līdz 1. augustam Tiesībsarga birojs veica pētījumu, kura mērķis bija izzināt, kā tiek atspoguļota informācija par romu kopienu lielākos Latvijas laikrakstos (*Diena*, *Latvijas Avīze*, *Neatkarīgā Rīta Avīze*, *Avīze „Час”*, „Телеграф”, „Вести Сегодня”) un interneta portālos (*Delfi*, *TVNET*, *Apollo*). Veicot izpēti TS birojs konstatēja, ka informācijas par romu kopienas plašsaziņas līdzekļos ir salīdzinoši maz un lielākoties informācija ir par romu mūziķiem, kriminālziņas, kā arī ārvalstu ziņas par romiem.⁵

Kāds ir monitoringa mērķis? Ar mediju palīdzību tiek sniegta informācija un viedokļi. Ar mediju satura palīdzību tiek veidota attieksme pret dažādām sabiedrības grupām. Mediji stāsta mums, kādi cilvēki dzīvo mums apkārt, kā pret viņiem izturēties un ko no viņiem var sagaidīt. Lai arī mediju misija cita starpā ir veicināt un atspoguļot kultūru daudzveidību, mediju satura analīze liecina, ka tie joprojām veicina stereotipus un atkārtoti maldīgus priekšstatus par atsevišķām minoritāšu grupām. Viena no šādām grupām ir romi, kas medijos bieži tiek attēloti kā likumpārkāpēji, tādējādi pastiprinot sabiedrībā jau tā izplatītos negatīvos priekšstatus par romiem.

Monitoringa mērķis ir apzināt, kāds ir romu atspoguļojums Latvijas medijos, uzmanību pievēršot sekojošiem jautājumiem:

- vai un cik bieži mediji par romiem raksta/ rāda/ stāsta;
- par kādām tēmām mediji visbiežāk raksta/ stāsta;
- kas par šīm tēmām runā un cik lielā mērā pašai kopienai ir iespēja paust savu viedokli;
- kāds vizuālais noformējums un grupu apzīmējumi tiek izmantoti;
- tāpat uzmanība pievērsta ziņu portālu lasītāju komentāriem, analizējot gan komentāru saturu, gan atbilstību ziņas vai publikācijas saturam.

Kas, kur un par kādu laika posmu analizēts?

Kas? Raksti, ziņas, publikācijas, TV un radio sižeti, kuros atspoguļota informācija par romu kopienas Latvijā. Tie var būt gan raksti un TV/ radio sižeti, kas pilnībā veltīti romu jautājumam (piem., romu izglītība, romu ciemati, romu mediatori), gan publikācijas un TV/ radio sižeti, kur romi pieminēti pastarpināti, piem., kā viena no grupām uz kuras problēmām norādījušas starptautiskās organizācijas. Analīzē netika iekļauti raksti, kuros atspoguļoti ārvalstu notikumi vai romu kopienas situācija ārvalstīs.

Kur? Nacionālie un reģionālie laikraksti (*Diena*, *Neatkarīgā Rīta Avīze*, *Latvijas Avīze*, *Vesti*, *Ventas Balss*, *Kurzemnieks*, *Zemgales Ziņas*, *Latgales Laiks*, u.c.) un interneta ziņu portāli (*diena.lv*, *delfi.lv*, *tvnet.lv*, *apollo.tvnet.lv*, *kasjauns.lv*, *lsm.lv*, *focus.lv*, *pilseta24.lv*, u.c.) latviešu un krievu valodā.

TV sižeti (LTV, LTV 7, LNT, TV3, PBK, reģionālās televīzijas) un radio pārraides (Latvijas radio, komercradio).

⁵ Tiesībsarga biroja sniegtā informācija.

Par kādu laika posmu? Mediju satura analīze veikta par 2013. un 2014. gadu. Tomēr uzmanība pievērsta arī atsevišķām 2015. gada publikācijām.

Analīze skaitļos:

Avots	2013. gads	2014. gads
Raksti, ziņas, publikācijas	80	78
TV sižeti	14	18
Radio sižeti	18	10

Par kādām tēmām mediji raksta/ stāsta?

2013.-2014. gadā medijos galvenokārt atspoguļotas trīs tēmas:

1) Romu izglītības jautājumi (35 publikācijas/ ziņas un 17 TV/radio sižeti):

- saistībā ar tiesībsarga J.Jansona priekšlikumu slēgt romu klases Ventspils vakara vidusskolā un Kuldīgas pamatskolā. Ņemot vērā, ka iniciatīva attiecās uz divām reģiona skolām, jautājums īpaši plašu atspoguļojumu guvis reģionālajos medijos, piem., laikrakstos *Ventas Balss* un *Kurzemnieks*. Ja interneta ziņu portāli savus rakstus pamatā balstījuši uz ziņu aģentūru veidotajiem materiāliem, galvenokārt atspoguļojot tiesībsarga nostāju, tad reģionālie mediji jautājumu analizējuši daudz plašāk, t.sk. atspoguļojot pašvaldības iestāžu, skolu un atsevišķos gadījumos arī vecāku viedokli;

Piemēri:

Izvērtēja čigānu klases klātienē

Megija Zakalovska

Pagājušajā nedēļā Ventspilī bija ieradušās divas Tiesībsarga biroja pārstāves, lai ar Ventspils vakara vidusskolas vadību, Ventspils domes Izglītības pārvaldes pārstāvjiem un vecākiem pārrunātu čigānu bērnu koncentrēšanu atsevišķi no citu tautību bērniem jeb segregāciju.

pārstāves apmeklēja Ventspilī – lai savām acīm redzētu notekot, uzklausa viedokļus, apskatītu skolas telpas un izvērtētu situācijas risinājumus, informēja Tiesībsarga biroja pārstāve Laura Bagāte – konsultante komunikācijas un starptautisko attiecību

sagatavotajā atbildē *Ventas Balss*. Tāpat tajā uzsvērts, ka tikšanās nav notikusi tādēļ, lai skolu slēgtu, bet gan lai rastu risinājumu, kas «apmierinātu gan romu pārstāvjus, gan sabiedrības intereses uz izglītību nākamajās paaudzīs, gan nodrošinātu starptautis-

iespējams izstrādāt vienotu, kvalitatīvu izglītības materiālu Vidzemes un Kurzemes čigānu valodas dialektiem, ko varētu izmantot ne tikai Ventspilī, bet arī citviet. Par to vienprātis bijuši visi tikšanās dalībnieki.

Avots: Ventas Balss, 20.03.2014.

Правозащитник: цыганские классы в школах нужно ликвидировать

19 Май 2013 17:15

Правозащитник Юрий Янсонс считает, что школьные классы нельзя объединять по этническому принципу, поэтому цыганские классы в школах нужно ликвидировать.

Янсонс обратился в Комиссию Сейма по правам человека и общественным делам с предложением убрать из школ цыганские классы

Avots: <http://www.kasjauns.lv/ru/novosti/118119/pravozaschitnik-ciganskie-klassi-v-shkolah-nuzhno-likvidirovatj>

Kuldīgā slēgs etniskās klases

RAKSTS

KOMENTĀRI (70)

Foto: RIA Novosti/Scanpix

Inguna Spuleniece, Kurzemnieks
2013. gada 27. augustā 10:31

Avots: http://www.tvnet.lv/zinas/regionos/476294-kuldiga_slegs_etniskas_klases

- atspoguļojot Sabiedrības integrācijas fonda organizēto diskusiju ciklu Latvijas reģionos par romu izglītību. Šajā sakarā īpaši izceļams *Latvijas Avīzes* Daces Kokarēcvičas raksts „*Mudina mācīties ne vien čigānu bērnus, bet arī vecākus*”, kur līdzās informācijai par reģionālo diskusiju galvenajiem secinājumiem iekļauta arī plašāka informācija par romu izglītību Latvijā (t.sk. analfabētisma problēmu) un organizācijas „ADRA Latvija” projektu, kā arī ‘kastītes’ ar faktiem, komentāriem un uzziņu.

Piemēri:

Meklēs risinājumus romu veiksmīgākai iekļaušanai izglītībā

DAINIS KRAUKLIS
sab. integrācijas biedr. "Alternativas" priekšsēdētājs

LTV DIENAS ZINĀS 3 paraugturnīra finālā *** Svinīgā ceremonijā pasniegs Latvijas Ga

Ieteikt šo rakstu 0 0 0 0

27. decembris 2013, 20:19 | Latvijā

Autori: Vidzemes televīzija

JAUNĀIS PEUGEOT 508 Business

1.6 e-HDi 114 ZL

Avots: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/mekles-risinajumus-romu-veiksmigakai-iekļaušanai-izglītībā.a73134/>

Motivācija mācīties ir jārod pašu vidū

Megija Zakalovska

Nesen notika diskusija par romu kopienas integrāciju izglītībā un sabiedrībā, kurā piedalījās dažādu Ventspils iestāžu pārstāvji, Kultūras ministrijas un Latvijas Cilvētiesību centra pārstāvji, kā arī romu biedrības *Alternatīvas* priekšsēdētājs. Notikušajā diskusijā izskanēja dažādi viedokļi, taču visi ir vienprātīgi – iniciatīvai jānāk no viņiem pašiem.

Avots: Ventas Balss, 13.03.2014.

Dace Kokareviča | 8. aprīlis, 2014 | ★★★★★

Mudina mācīties ne vien čigānu bērnus, bet arī vecākus

Avots: Dace Kokareviča, Mudina mācīties ne vien čigānu bērnus, bet arī vecākus, 08.04.2014., pieejams: <http://www.la.lv/kam-tev-skola-jastrada-%E2%80%A9/>

- norādot uz zemo izglītības līmeni (t.sk. analfabētisku) kā vienu no cēloņiem augstajam romu bezdarbam un sociālajām problēmām.

Piemēri:

38 gadu vecumā neprot lasīt un audzina bērnus bez grāmatām

4. studija. LTV raidījums

letēkt šo rakstu 62 8 3 0

10. septembris 2014, 10:43 | Latvijā 8 komentāri

Uzsākot skolas gaitas, šķiet pašsaprotami, ka pirmā grāmata ir ābece, bet Latvijā ir simtiem cilvēku, kuri nekad grāmatu nav turējuši rokā un nekad nav lasījuši.

Avots: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/analfabetisms.a97590/>

- 2) **Latvijas čigānu biedrības vadītāja N.Rudeviča priekšlikums veidot īpašus romu ciematus** (17 publikācijas/ ziņas un 8 TV/radio sižeti), kas mediju publikācijās tiek apzīmēti kā 'čigānu kolhozi' vai 'čigānu darba ciemati'. Šajās publikācijās mediji galvenokārt atsaucas uz idejas autoru, atsevišķu pašvaldību pārstāvjiem ar kuriem ideja pārrunāta, tiesībsargu un ekspertiem. Atsevišķi mediji norāda uz tiesībsarga pretrunīgo nostāju, kurš „no Latvijas skolām ravēja laukā čigānu klases, uzskatot, ka tās veicina segregāciju, bērnu dalīšanu pēc etniskā principa”, savukārt atbalsta romu nošķiršanu atsevišķos ciematos, uzskatot, ka „romiem ir svarīga nometnieku, taboru dzīvesveida saglabāšana un parādīšana plašākai sabiedrībai, kas mazinātu negatīvos aizspriedumus pret romu kopienai, un palielinātu izglītības un nodarbinātības iespējas romu kopienai”.⁶

Piemēri:

Čigānu kolhozi – labi, čigānu skola – slikti

3 komentāri Drukāt Rakstīt redakcijai

Imants Vīksne, 11.decembris 2013, 6:54

Latvijas čigānu biedrības līdera Normunda Rudeviča pasakainais vēriens sabiedējis daudzus kaismīgus integrācijas idejas aizstāvjus.

Kopš gada sākuma viņš apbraukājis pašvaldības ar rosinājumu veidot specializētus čigānu ciematus, kurās viņi varētu savrupi no pārējām Latvijas tautībām dzīvot, mācīties, strādāt, vairot labumus un atražot paši sevi. Izveidot kaut ko līdzīgu čigānu kolhoziem.

Avots: <http://nra.lv/latvija/107675-ciganu-kolhozi-labi-ciganu-skola-slikti.htm>

SKANDALOZI

VAKARA ZIŅAS:
Astrologa versija
par Latvijas izlases
puišiem [5]

Dots mājiens par
Midltones nākamās
atvases dzimumu
[21]

Latvijā grib izveidot vairākus čigānu darba ciematus (115)

www.DELFI.lv | 9. decembris 2013 08:07

Follow @delfiv 64.4K followers

Foto: morgueFile

Latvijas Čigānu biedrības priekšsēdētājs Normunds Rudevičs plāno piesaistīt Eiropas Savienības finansējumu un Latvijā izveidot vismaz četrus darba ciematus, pirmdien raksta "Diena".

⁶ Imants Vīksne, Čigānu kolhozi – labi, čigānu skola – slikti, Neatkarīgā Rīta Avīze, 11.12.2013., pieejams: <http://nra.lv/latvija/107675-ciganu-kolhozi-labi-ciganu-skola-slikti.htm>

Avots: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-grib-izveidot-vairakus-ciganu-darba-ciematus.d?id=43882156>

Būtiski, ka atsevišķi mediji centušies noskaidrot arī pašas romu kopienas viedokli par plānoto ciematu ideju, tādējādi neaprobežojoties tikai ar idejas autora un atsevišķu ekspertu vērtējumiem.

Vai čigāni Latvijā gribētu dzīvot atsevišķos viņiem būvētos ciematos?

Ieteikt šo rakstu 9 0 0

19. decembris 2013, 13:22 | Latvijā
Autori: 4. studija, LTV raidījums

Latvijas Čigānu biedrības priekšsēdētāja Normunda Rudeviča ideja par īpašiem ciematiem, kuros savrupi no pārējiem varētu dzīvot un strādāt romu tautības cilvēki Latvijā, raisījusi pamatīgas diskusijas sabiedrībā. Arī pašu romu vidū viedokļi dalās.

ALKOHOLA LIETOŠANAI IR NEGATĪVA IETEKME TĀ PĀRDOŠANA, IEGĀDĀŠANĀS UN NODOŠANA NEPILNĀDĒGĀM PERSONĀM IR AIZLIEGTA

Avots: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/vai-chigani-latvija-gribetu-dziivot-atsevishkjos-vinjiem-buvetos.a72611/>

3) Līdz šim Latvijā jaunas iniciatīvas – īpaši apmācītu romu mediatoru – ieviešana Latvijas reģionos (9 publikācijas/ ziņas un 4 TV/ radio sižeti).

Piemēri:

Jelgavā darbu sāks romu mediators, kas uzlabos saziņu starp romiem un iestādēm

21. jūlijs, 2014

www.jelgavasvestnesis.lv

Jūlijā Latvijas reģionos darbu uzsāk pieci romu mediatori, kuru darbības galvenais uzdevums ir veicināt saikni un sadarbību starp romu kopienu un dažādām pašvaldības un valsts institūcijām, kā arī vietējo sabiedrību. Jelgavā šos pienākumus pilda Jelgavas 4. sākumskolas skolotājas palīdzē darbā ar romu bērniem Dana Didžus.

Romu mediatoru darbs ir Latvijai pilnīgi jauna iniciatīva, kas tiek īstenota Izglītības iniciatīvu centra (IIC) projekta «Integrācijas inkubators romu bērnu un jauniešu atbalstam», kāds darbojas 4. sākumskolā, ietvaros.

Avots: http://www.jelgavasvestnesis.lv/page/9&news_id=25479?qpaga=7&action=vote_archive&id=127

ČIGĀNU APVIENOŠANAI UN SOCIALIZĒŠANAI DARBOSIES MEDIATORI

Avots: http://lat2.mixnews.lv/lv/ekskluzivi/33071_ciganu-apvienosanai-un-socializesanai-darbosies-mediatori

Tāpat medijos plaši atspoguļots 2014. gadā Sabiedrības integrācijas fonda organizētais Starptautiskās romu dienas pasākums, kura laikā, palaižot ziedus Daugavā, godināti romu holokaustā cietušie. (9 publikācijas/ ziņas un 6 TV/ radio).

Piemēri:

Godinot romu holokaustā cietušos, Daugavā palaiž ziedus. FOTO (25)

09. aprīlis 2014 13:06

Svinīgā pasākumā palaižot Daugavā ziedus un Mencendorfa namā atklājot izstādi "Romī Latvijā", otrdien Rīgā risinājās Starptautiskā romu diena. Ar šīm aktivitātēm to rīkotāji cenšas pievērst sabiedrības uzmanību Latvijas romu masveida iznīcināšanai Otrā pasaules kara laikā, kā arī ilgstošai romu diskriminācijai un tās iespējamiem risinājumiem.

Romī Latvijas teritorijā dzīvo kopš 15.-16. gadsimta, un patlaban viņu kopienā ir aptuveni 8,3 tūkstoši cilvēku.

Avots: <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/150493/godinot-romu-holokausta-cietusos-daugava-palaiz-ziedus-foto>

Būtiski norādīt, ka visi iepriekšminētie jautājumi mediju dienaskārtībā ir nonākuši vai nu tāpēc, ka tos izvirzījusi kāda valsts amatpersona (piem., jautājumā par romu klašu slēgšanu) vai kopienas līderis (piem., ideja par romu ciematu izveidi), vai arī tāpēc, ka noteiktajā laika posmā īstenoti projekti un informēšana par konkrētām aktivitātēm ir neatņemama projektu publicitātes sastāvdaļa (piem., Sabiedrības integrācijas fonda un Izglītības iniciatīvu centra projekti). Līdz ar to jāsecina, ka, ja monitoringa laika posmā nebūtu šādu iniciatīvu vai projektu, mediju uzmanība romu jautājumiem būtu pievērsa salīdzinoši reti un aprobežotos galvenokārt ar atsevišķiem kultūras pasākumiem (piem., M.Naumovas muzikālo izrādi *Romani Rat* jeb Čigānu nakts, kas guvusi plašu atspoguļojumu medijos: vairāk kā 10 raksti/ ziņas nacionālajos un reģionālajos medijos un vismaz 5 TV sižeti), kriminālziņām vai starptautisko organizāciju ziņojumiem, kur romi pieminēti citu mazaizsargāto grupu vidū.

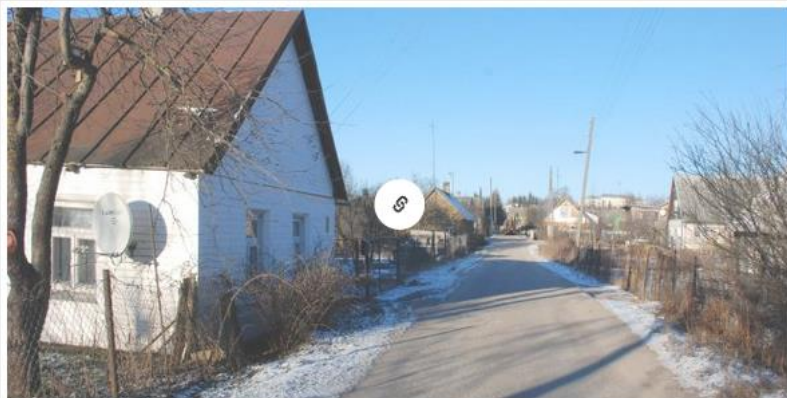
Monitoringa laikā konstatēti tikai daži gadījumi, kad, ārpus diskusijām par romu ciematu izveidi vai romu zemo izglītības līmeni, **mediji pievērsušies romu sadzīves un sociālajiem jautājumiem**. Tā laikraksts *Ventas Balss*, reaģējot uz nama iedzīvotāju sūdzībām, centies noskaidrot, vai tiešām romu bērni ir tie, kas neļauj kaimiņiem mierīgi dzīvot: „Uzskatu, ka cilvēki ar dažādām mentalitātēm nevar dzīvot vienā mājā,” stāsta *Vicinska*. *Viņasprāt romu tautības cilvēki savā starpā nevis runā, bet bļauj, kā arī durvis viņi nevis aizver, bet regulāri aizcērt. Pa gaitiņiem bērni nakts laikā braukā ar skrituļslidām, veslosipēdiem. Ap divpadsmitiem naktī tas vien esot dzirdams. „Viņiem ir divmetrīgs dzīvoklis, bet viens pie otra lec galopa solī, stāsta sievietes”. Ziemā problēma esot nekārtības gaitiņos, bet siltajā laikā neesot iespējams turēt vaļā logus, jo bērni spēlējas zem tiem un skaļums esot neciešams.”* (Megija Zakalovska, „*Mana brīvība beidzas tur, kur sākas tava*”, *Ventas Balss*, 03.07.2013.).

Savukārt Jēkabpils laikraksts *Brīvā Daugava* ziņo par gadījumu, kad SIA „Jēkabpils ūdens” atsakās ierīkot ūdensvadu divām mājām, kurās dzīvo romu ģimenes: „*Mums netieši liek saprast, ka uz čigāniem jau nevar paļauties. Nezīlēju, nelūdzu dāvanas, bet godprātīgi nopelnu savu maizi, strādājot Jēkabpils Sociālajā dienestā par aprūpētāju. Mēs ar māsas ģimeni cerējām, ka varēsim beidzot izmantot ūdensvada un kanalizācijas pakalpojumus, bet tagad nekā. Esam sapratuši, ka valda uzskats, ka čigāni bez tā var iztikt, un neesot taču garantijas, ka mēs pēc tam izmantosim šo pakalpojumu. Es uzskatu, ka tā ir diskriminācija, vērtējot cilvēkus pēc tautības”* (Inese Zone, „*Mums ūdensvadu negrib ievilkt, jo esam čigāni*”, *Brīvā Daugava*, 24.01.2014.).

Romu sliktie sadzīves apstākļi izcelti arī stāstā par *Mailo*: „*Viņa kaimiņi stāsta, ka Mailo esot trīs bērni. Zagt viņš sācis salīdzinoši nesen, jo pasliktinājušies finansiālie apstākļi... Šī ir māja, kurā savulaik dzīvoja Mailuss, tagad te dzīvo sieviete ar maziem bērniem. „Uguns nav. Tualetes nav, ūdens arī nav. Man deklarāciju arī viņi nedod. (..) Bērni baidās, pa nakti nāk visādi, es durvis neattaisū, jo nezinu, kas te ir. Bērni skolā arī neiet. Man skolotāja zvanīja šodien, ka jānāk skolā bērnam, kā viņš ies skolā, ja pa nakti mums te traucē,” stāsta *Sloka* iedzīvotāja *Žanna*.”* (Zanda Balode-Ozola, *Mailo – vīrietis, kurš visu mūžu dzīvo bez dokumentiem*, 05.09.2013., pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/cilvekstasti/zinas/mailo--viirietis-kursh-visu-muzhu-dziivo-bez-dokumentiem.a64632/>).

«Mums ūdensvadu negrib ievilkt, jo esam čigāni»

24. Janvāris, 15:49, 2014 Ziņas 3 1098

Inese Zone

Avots: <http://www.bdaugava.lv/zinas/mums-udensvadu-negrib-ievilkt-jo-esam-cigani/>

Lai arī ievērojami retāk kā iepriekš, tomēr **mediji joprojām izceļ romus kā likumpārkāpējus** (piem., raksta virsrakstā un/vai ievadtekstā norādot iespējamā likumpārkāpēja etnisko piederību), tādējādi pastiprinot sabiedrībā jau tā izplatītos negatīvos priekšstatus par romiem kā noziedzniekiem. Par to liecina arī komentāri, kas publicēti pie konkrētajām ziņām. Iespējamā likumpārkāpēja tautība, ja noziegumu pastrādājis kādas citas etniskās grupas piederīgais, visbiežāk netiek minēta un gan policija, gan mediji aprobežojas ar dzimuma un dažkārt arī vecuma norādīšanu. Tendence norādīt uz romiem kā likumpārkāpējiem vērojama arī 2015. gadā, kad konstatēti vismaz 5 šādi gadījumi. Visos gadījumos LCC sazinājies ar portāliem vai ziņu aģentūrām, lūdzot izņemt no konkrētās ziņas virsraksta un satura atsauci uz likumpārkāpēju tautību. Visos gadījumos redakcijas uz lūgumu reaģējušas.

Piemēri:

Trīs romi Ventspilī aplaupja sirmgalvi

(43)

www.DELFI.lv | 11. novembris 2013 12:49

Follow @delfilv | 64.4K followe

Foto: PantherMedia/Scanpix

Ventspilī par kāda sirmgalvja aplaupīšanu aizturēti trīs romu tautības jaunieši, kuri jau iepriekš nonākuši policijas redzeslokā, portālu "Delfi" informēja policijā.

Avots: <http://www.delfi.lv/news/national/criminal/tris-romi-ventspili-aplaupa-sirmgalvi.d?id=43805036>

Policija brīdina par diviem romu tautības krāpniekiem

dārglietas. Policijai ir zināms, ka konkrētie krāpnieki ir romu tautības liela auguma vīrietis un vidēja auguma sieviete, kas savā starpā runā svešvalodā, bet upurus uzrunā krievu valodā ar akcentu. Krāpnieki pārvietojas zilās krāsas automašīnā.

Avots: <http://nra.lv/latvija/riga/120568-policija-bridina-par-diviem-romu-tautibas-krapniekiem.htm>

Жуть и смрад: цыгане выкидывают в мусорники внутренности овец

В итоге местные жители боятся цыган, никто не хочет с ними конфликтовать – себе дороже. Понимая это и чувствуя свою безнаказанность, любители овчинки продолжают свозить отходы в ближайший район. И так уже несколько лет.

Avots: <http://tv5.skaties.lv/zhut-i-smrad-tsyigane-vyikidyivayut-v-musorniki-vnutrennosti-ovets/>

Avots: tvnet.lv, 25.03.2015.

Valmierā pieķer divus vīriešus, kuri tirgojās ar motorzāģiem

RAKSTS KOMENTĀRI (5) LELĀKS | MAZĀK

BNS
2015. gada 25. martā 19:19
Follow @tvnet_portals (41.6K followers)

0 0 0 0
Ielikt Tweet Ielikt +1 in Share

Valmierā, Limbažu ielā, garāžu kooperatīvā pieķerti divi vīrieši, kuri tirgojās ar motorzāģiem bez attiecīgas atļaujas, pastāstīja Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldes pārstāve Sintija Virse.

POPULĀRĀKIE RAKSTI >>
Zallera memoriālo nepatiesi fakti

Lai arī mediji šādā veidā, iespējams, vēlas brīdināt iedzīvotājus par briesmām, sniedzot daudz maz precīzu informāciju par likumpārkāpējiem (romi, tātad, atšķirīgs ārējais izskats)⁷:

„Mūsaprāt, policija, atklājot iespējamā likumpārkāpēja zināmās pazīmes “romu tautības sievietē”, ir devusi sabiedrībai iespēju atklāt un novērst iespējamus apdraudējumus no konkrētās personas puses”⁸,

vienlaikus šāda identifikācija pieraksta nosodāmo uzvedību visai etniskajai grupai. Arī Eiropas Padomes (EP) cilvēktiesību komisārs Nils Muižnieks uzsvēris: „Lai gan romiem nav lielākas noslieces uz kriminālu uzvedību kā citiem, mediju uzstājība, minot etnisko piederību ziņu sižetos, piešķir ticamību mītam, ka romi pēc dabas ir noziedznieki. Tas ir ne tikai nepatiesi, bet arī bīstami, jo riskē saasināt jau tā saspringtās attiecības starp romiem un iedzīvotāju vairākumu visā Eiropā.”⁹ Tāpat Latvijas Žurnālistu asociācijas Ētikas kodekss nosaka: „2.7. Žurnālistam ir jāatturas

⁷ Ilze Šulmane, Sergejs Kruks, *Neiecietības izpausmes un iecietības veicināšana Latvijā*, 75.lpp. pieejams: http://cilvektiesibas.org.lv/site/record/docs/2012/07/13/niec_laikr_txt.pdf

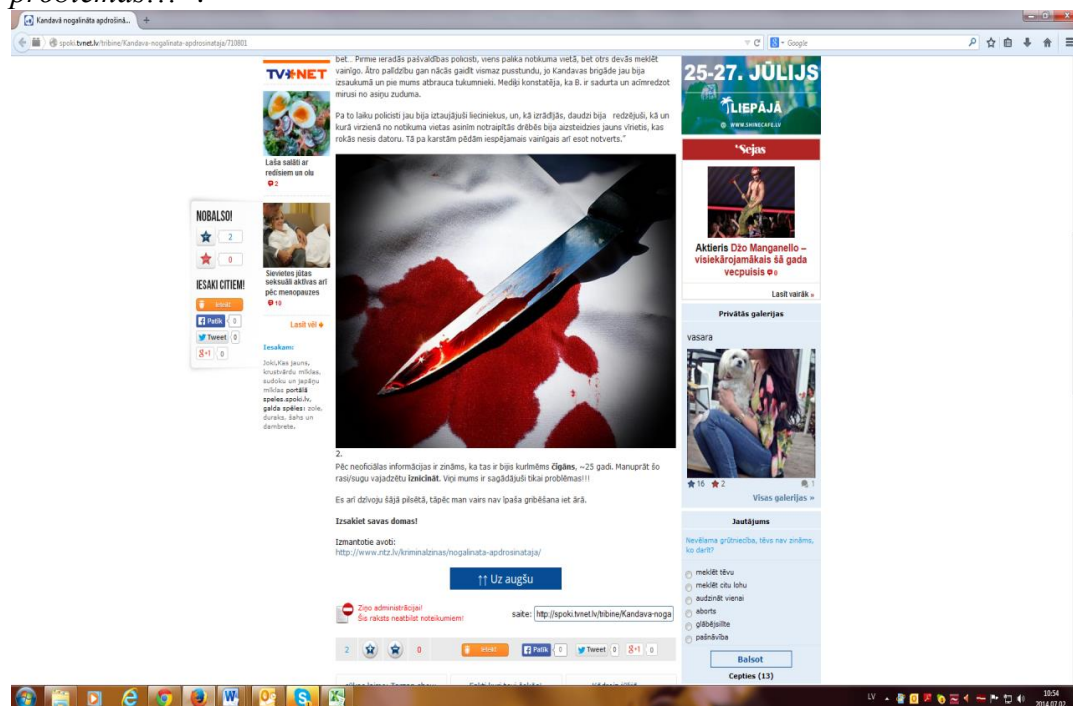
⁸ Atbilde uz LCC iesniegumu interneta portālam, kurā LCC lūdza izņemt no konkrētās ziņas virsraksta un satura atsauci uz iespējamā likumpārkāpēja tautību.

⁹ Council of Europe Commissioner for Human Rights (2013), *Irresponsible media reporting on Roma propagates negative myths*, pieejams: <http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/irresponsible-media-reporting-on-roma-propagates-negative-myths?inheritRedirect=true>

no cilvēka etniskās izcelsmes, tautības, profesijas, politiskās pārliecības, reliģisko uzskatu vai seksuālās orientācijas pieminēšanas, ja šīm detaļām nav nozīmes attiecīgajā kontekstā, it sevišķi, ja šādu faktu pieminēšana var šķist aizskaroša.”¹⁰ Arī vairākas starptautiskās cilvēktiesību un mediju organizācijas aicinājušas izvairīties no tautības minēšanas ziņu virsrakstos un tekstos, ja vien tautībai nav būtiska nozīme konkrētā notikuma kontekstā. Būtiski, ka arī gadījumos, kad tautību norādījis ziņas pirmavots (piemēros minētajos gadījumos – policija), mediju pienākums un atbildība ir, izvērtējot konkrēto gadījumu, publiskot tikai to informāciju, kam ir būtiska nozīmē konkrētajā notikumā.

Gadījuma analīze:

2014. gada 2. jūlijā LCC saņēma sūdzību no romu NVO līdera par 02.07.2014. *spoki.lv* publicēto rakstu „Kandavā nogalināta apdrošinātāja”, kurā tās autors ar segvārdu *Laizietis* stāsta par sievietes slepkavību Kandavas centrā. Raksts beidzās ar vārdiem: „*pēc neoficiālas informācijas ir zināms, ka tas ir bijis kurlmēms čigāns, ~ 25 gadi. Manuprāt, šo rasi/ sugu vajadzētu iznīcināt. Viņi mums ir sagādājuši tikai problēmas!!!*”.

Lai arī portālā ir ziņošanas iespēja, to var izmantot tikai reģistrēti lietotāji. Pēc sarunas ar *spoki.lv* galveno redaktoru konkrētais teksts izņemts. Nākamajā dienā tika izņemts arī viss raksts.

Vai ir pozitīvās prakses piemēri?

Kā pozitīvas prakses piemēri jāmin atsevišķi gadījumi, kad **individualizēti romu kopienas pārstāvji iepazīstina auditoriju ar savu dzīvi un savām (kopienas) problēmām**, liekot lasītājam iedziļināties tajās, parādīt viņu pašu praksē, iespējams, nepiedzīvotu, bet reāli sastopamu atšķirīgu vai diskriminējošu attieksmi pret

¹⁰ Latvijas Žurnālistu asociācija, Ētikas kodekss, pieejams: <http://www.latvijaszurnalisti.lv/etikas-komisija/etikas-kodekss/>

konkrētiem cilvēkiem vai kopienai kopumā. Šādas publikācijas ievērojami paplašina avotu loku (nepaļaujoties tikai uz ekspertu vai dažādu institūciju viedokli), ļaujot pašiem grupas pārstāvjiem formulēt savas problēmas un argumentēt tās. Tāpat šādi stāsti dod iespēju labāk izprast kopienas raksturu un paražas un to ietekmi uz konkrētās grupas locekļu rīcību (piem., „Mūsu vīrieši ir pieraduši, ka sievietes vienmēr ir mājas, viss ir perfektā kārtībā. Vīrieši ģimenē ir noteicošie, viņi mājas darbus nekad nedarīs – nešūs un traukus nemazgās. Tāpēc daudzas čigānu sievietes pat neapsver iespēju pamest virtuvi un doties strādāt.”¹¹), kā arī liek pārvērtēt atsevišķus mītus un vispārinājumus, kas nostiprinājušies sabiedrības priekšstatos par romiem (piem., *par romu lāstu spēku, par šīs tautas mistiskajām spējām*¹²). Svarīgi, ka šajos stāstos romu kopienas pārstāvji tiek parādīti ne tikai kultūras tradīciju (tādējādi pastiprinot plaši izplatītos pozitīvos stereotipus, ka visi romi skaisti dzied un dejo) vai likumpārkāpumu (tādējādi apstiprinot sabiedrībā valdošos negatīvos stereotipus par romiem kā zagļiem vai narkotiku tirgotājiem) kontekstā, bet dažās sociālekonomiskās lomās - kā veiksmīgi skolotāji, biznesmeņi vai juristi, kas paralēli savam ikdienas darbam aktīvi iesaistījušies sabiedriskajās aktivitātēs.

Piemēri:

Foto: Kristaps Kalns, Dienasmediji

Romu tautai nav vidusceļa #60

Autors: Kristīna Putneca, Diena, 2013. gada 14. oktobris 07:00

0 41 5 0 NOSŪTĪT

PIEVIENOT +

„Jau bērnībā zināju, ka vēlos palīdzēt tautai, no kuras vidus nāku pati, - romiem. Lai to īstenotu, mērķtiecīgi papildināju savas zināšanas, studēju un iesaistījos arī Starptautiskās Romu apvienības darbā,” atklāj Rokšana Rudeviča. Viņa jau vairāk nekā divus gadus ir jurista palīdze Tiesībsarga biroja Tiesiskās vienlīdzības nodaļā, kur strādā pie romu dzīves uzlabošanas Latvijā. Taču šīs tautības cilvēku skaits mūsu valstī pēdējos gados būtiski sarucis - 2011. gada tautas skaitīšanā konstatēts, ka Latvijā dzīvoja mazliet vairāk nekā sešarpus tūkstoši romu, neskaitot tos, kuriem pašē pretī tautības ailītei rakstīts "latvietis".

Avots: Kristīna Putneca, Romu tautai nav vidusceļa, 14.10.2013., pieejams: <http://www.diena.lv/latvija/zinas/romu-tautai-nav-viduscela-14028611>

Lasītākās ziņas

Nepietiek laika izlasīt ziņu līdz galam? Pievienojiet LASI VĒLĀK, lai izlasītu to vēlākā brīdī!

elitē. Masajska lielākais varoņdarbs Prāgā #15

FOTO, VIDEO: Latvija trilerī zaudē Francijai, bet noturas elitē #79 @Diena

Dārziņš: Ja mūsdienās kāds atkārtotu Beļavska pirueti, tā YouTube iegūtu miljoniem skatījumu #4

City24 TV

¹¹ Raivis Bahšteins, Kā ķēdīte romiem kaklā, Zemgales Ziņas, 28.11.2013.

¹² Dainis Krauklis, Čigānu lāsta spēks – mistika vai realitāte?, 14.09.2013., pieejams: <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/129753/romu-lastu-speks--mistika-vai-realitate>

Mācīt citus – tā ir īpaša sajūta

Megija Zakalovska

Nu jau vairākus mēnešus Ventspils vakara vidusskolā kļūst par biologiju māca skolotāju DAINIS KRAUKLIS (34). Viņš desmit gadu strādājis par pedagogu Rīgas skolās un paralēli vada biedrību, kas motivē ēģiānu bērnus iegūt izglītību un iekļauties sabiedrībā. Arī viņš pats savas tautības dēļ ir saskāries ar negatīvu attieksmi, taču pašlaik ir sajūsmā par Ventspili, savu darbu un cilvēkiem apkārtnē.

Kā esat ieguvis Ventspils vakara vidusskolā?
 – Izaicis esmu tāli, ko apliecinājis lūgums un koleģiālais atbalsts ar izglītības jomā, īpaši ar audzinātāju klasi. Kādreiz ir interesantas pieredzes, īpaši tādi, kas gādā cilvēki, profesionāļi šajā jomā. Vismozīmīgā vārda ir tā, ka šodien vada tieši draudzīgā izglītība un šodien Ventspils bērnīgi ir savi!

Kā neprotams, esat pārveidots?
 mans aicinājums! Šajā profesijā strādāju jau desmit gadus, pabeidzot dažādas mācību priekšmetus. Hromatizējot grāmatu izdevumus, esmu gādājis nodarbināt. Šķiet, ar mūzikas skolotāja amatu. Vēl otrajā kuršā, mūzikas.

Kas jūš saista šajā profesijā?
 – Ir vairāki aspekti, kas saista gandarītu, skolotāja darbu. Piemēram, tas, ka varu savas zināšanas lietot arī šodien cilvēkiem. Tā ir īpaša

Avots: Megija Zakalovska, Mācīt citus – tā ir īpaša sajūta, Ventas Balss, 28.11.2014.

PĪRMĀLSNIEKI Naruta (10) un Mareks (8) ir divi no 20 bērniem, kuriem mācības ikdienā nāk tālāk skolotāja palīdzībā Dana Dižbuz. Pedagoģi romu bērniem, kas sākuši skolā gatavot un slikti pārvalda latviešu valodu, nesēj palīdzēt. Tādēļ zināšanu likoļos ievada Dana. FOTO: AGRIS SAMCOVS

Kā ķēdīte romiem kaklā

◆ **Nepieciešama vismaz pamata izglītība** – potenciālajiem darbiniekiem norāda darba devēji Nodarbinātības valsts aģentūras Jelgavas filiālē pieteiktajās vakancēs

Novērtējot bērnu vecāku uzticību, nevaru darbu pamest, lai arī alga nav nekāda lieta,» atzina Dana Dižbuz, romu sieviete ar augstāko izglītību un pastāvīgu darbinieci. «Mūsdienu reti kurš strādā algotā darbā, tāpēc daudzi nav pakārtoti darbinieku ritmam, kad ir ritu jāceļas ar modinātāja zvani,» atzina D. Dižbuz.

reizē pat iedomāties, ka varētu piemēram, uzņemt tēpas un saņemt mēnesi tik, cik savlaicāk ir jāņem, patinā dienā. Iegādāt strādā arī emulsiņās un grāb to darīt, secina skolotāja palīdzība. Pats nozīmīgākais ir pietrā Andra Diele. Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) Jelgavas filiāles vadītāja: «Izglītība ir viens no svarīgākajiem darba iekārtošanās faktoriem ikdienā. Ar to ir saistīts arī darba

VISVAIRĀK – ILGSTOŠO BEZDARBNIKU

NVA Jelgavas filiālē reģistrēti 72 romu tautības bezdarbnieki, no tiem profesionālā izglītība varēdīti vienam, vispārējā vidējā – četrām, pamatizglītība – 11, zemāka par pamatizglītību – 39, izglītības līmeni nav minējuši 17.

• 40 ir ilgstošie bezdarbnieki, 24 bez oficiālas darbavietas ir līdz pusgadam, astoņi – no pusgada līdz gadam.

• Jelgavā reģistrēti pieci romu tautības bezdarbnieki vecumā līdz 24 gadiem: 15 – vecumā no 25 līdz 34 gadiem, 19 – vecumā no 35 līdz 44

Avots: Raivis Bahšteins, Kā ķēdīte romiem kaklā, Zemgales Ziņas, 28.11.2013.

Tāpat pozitīvi izceļams LNT veidotais **raidījums cikla Latvijas faili ietvaros „Čigāni Latvijā”**, kas 43 minūšu garumā dod iespēju ielūkoties gan romu vēsturē, kultūrā un tradīcijās, kas piekoptas gadsimtiem ilgi, gan, caur konkrētu cilvēku stāstiem, apzināties sabiedrības attieksmi un galvenos izaicinājumus, kas saistīti ar izglītības, nodarbinātības un sociālajiem jautājumiem.

Latvijas faili

Čigāni Latvijā
 43 min, pievienots 6 apr 2013

LASTĪ VAIRĀK

Latvija faili. Čigāni Latvijā. Jau 500 gadu čigāni dzīvo mums blakus. Par viņiem kļūst noslēpums, kā par prasmtīgiem apbrīnotajiem un zīlniekiem, tomēr viņu kultūra un tradīcijas fascinē ikvienu.

Avots: Latvijas faili, Čigāni Latvijā, 06.04.2013., pieejams: <http://www.tvplay.skaties.lv/parraides/latvijas-faili/305477>

Kas par šīm tēmām runā?

Rakstu un publikāciju, kā arī TV un radio sižetu analīze liecina, ka pārsvarā par romu jautājumiem runā dažādu valsts (Kultūras ministrija, Tiesībsarga birojs, Nodarbinātības valsts aģentūra, u.c.) un pašvaldības (pilsētas dome, izglītības pārvalde, sociālais dienests, izglītības iestādes, policija, u.c.) iestāžu pārstāvji, kā arī atsevišķi NVO eksperti, kuri strādā ar romu jautājumiem (gk., izglītības iniciatīvu centrs un Latvijas Cilvēktiesību centrs). Romu kopienas vārdā visbiežāk runā divu romu organizāciju vadītāji – Normunds Rudēvičs (Latvijas nacionālā čigānu kultūras biedrība) un Dainis Krauklis (Sabiedrības integrācijas biedrība Alternatīvas). Reģionālajos medijos salīdzinoši biežāk kā nacionālajos viedokli pauž arī Latvijā strādājošie romu mediatori un dažādās pilsētās dzīvojošie romu kopienas pārstāvji.

Kādi apzīmējumi tiek izmantoti?

Galvenais jautājums, kas raisa diskusijas gan žurnālistu, gan interneta komentētāju vidū ir: „**Kādu terminu lietot – čigāni vai romi?**” Atsevišķos gadījumus, žurnālisti ar šo jautājumu arī sāk interviju vai sižetu. Līdz ar to mediju publikācijās/ sižetos tiek lietoti abi termini, nereti kopā, lai, iespējams, izvairītos no nevajadzīgiem pārpratumiem. Lai gan paši kopienas pārstāvji visbiežāk norāda, ka vairums sevi sauc par *čigāniem* un ikdienas sarunās un medijos var lietot abos šos terminus, viņi vienlaikus arī atzīst, ka *romi* skan neitrālāk un vienkāršais tautas apzīmējums '*čigāni*' ar laiku ir kļuvis nepatīkams un aizskarošs.

Piemēri:

Kāpēc agrāk teica "čigāni", bet tagad jāsaka "romi"?

Normunds Rudēvičs: ""Romi" ir mūsu tautas starptautiskais nosaukums. Vēsturiski Latvijā čigāni nav tikuši diskriminēti, izņemot nacistu okupācijas laiku, kad mūsu tauta stipri cīnījās holokaustā.

Par vārdu "čigāns" Latvijā neapvainojas, šo vārdu lietoja arī mans tēvs dzejnieks Kārlis Rudēvičs. Bet paši mēs satiekoties nesaucam sevi par čigāniem, bet noskaidrojam – esi roms vai neesi. Vārda "čigāna" variācijas ir lamuvārds, piemēram, Balkānu reģionā. Tāpēc, kopš Latvija ir Eiropas Savienībā, arī pie mums vairāk tiek lieto vārdu "romi".

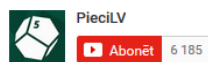
Deniss Kretalovs: "Pētnieki lieto politkorekto "Romā", kā tauta sevi pati dēvē starptautiski. Ja nav negatīva konteksta, var teikt arī "čigāni".

Avots: Dace Kokareviča, Mudina mācīties ne vien čigānu bērņus, bet arī vecākus, 08.04.2014., pieejams: <http://www.la.lv/kam-tev-skola-jastrada-%E2%80%A9/>

„Čigānu biedrība mums ir Rīgā. Lai gan etnisko jautājumu speciālisti mums saka, ka principā šis te vārds mums esot mazliet tāds tā kā ar negatīvu nokrāsu un tāpēc pareizi būtu čigānus dēvēt par romiem. Nu jebkurā gadījumā vai nu čigāni vai romi, bet interesants stāsts ir par to, kā viņi paši domā, kā viņus vajadzētu saukt un kā viņiem dzīvot.”

Avots: 4. studija, Vai čigāni Latvijā grib dzīvot atsevišķos viņiem būvētos ciematos?, 19.12.2013., pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/vai-chigani-latvija-gribetu-dziivot-atsevishkjov-injiem-buvetos.a72611/>

Vai romiem jeb čigāniem ir vienādas iespējas?

142 skatījumi

+ Pievienot ← Kopīgot ... Vairāk

👍 0 🗨️ 0

Publicēšanas datums: 2014. gada 9. apr.

Cilvēktiesību centra eksperte Sigita Zankovska Odiņa par romu jeb čigānu tautības izglītības aizkulisēm: slikts ekonomiskais stāvoklis, tradīcijas, skolu iespējas un uzmanības trūkums skolās nosaka to, ka no 1000 bērniem tikai 29 iet vidusskolā.

Avots: Pieci.lv, Vai romiem jeb čigāniem ir vienādas iespējas?, 09.04.2014., pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=vtYP9ee9300&list=UUiep7kkAhRq3hzO4hKQFRGw>

Arājs 27.02.2014, 04:37 | [Ziņot redakcijai](#)

Nu re, nav nemaz tik grūti čigānus saukt par čigāniem, kā tas izsenis darīts. Vienbrīd bij parādījušies kādi tur mistiski romi.

uzspēlēšu! 26.03.2015 05:22

ja tie ir čigāni tad nav ko te pļeterēt par kaut kādiem ROMIEM! ČIGĀNS IR UN PALIEK ČIGĀNS !BASTA!

👍 14

🗨️ 0

🚩 Ziņo redaktoram!

↩ Atbildēt

Būtisks jautājums ir arī pa to, **kā mediji savos materiālos apzīmē intervētos romu kopienas pārstāvjus**, piemēram, vai tiek izmantots tikai vārds, uzvārds, amats (piem., *Starptautiskā romu apvienības augstais komisārs Normunds Rudevičs* vai „*Mareks Ignats, kurš vairākās Kurzemes luterāņu draudzēs kalpo par mācītāju un strādā arī Talsu pamatskolā...*”), vai arī klāt tiek pievienots kāds personu raksturojošs apzīmējums. Tomēr gadījumos, kad žurnālisti izvēlējušies raksturot intervējamo personu sīkāk (piem., „*Ramona – neprot lasīt un rakstīt*” vai „*Dana Didžus, romu sieviete ar augstāko izglītību un pastāvīgu darbavietu*”¹³), ir svarīgi pārdomāt, kāpēc tiek lietots tieši šāds apzīmējums (kāda tam ir nozīmē konkrētās publikācijas/ sižeta kontekstā un ko ar to grib pateikt), vai apzīmējums nav personu aizskarošs un vai šādu apzīmējumu žurnālists izmantotu runājot par savai grupai piederīgajiem.

Piemēri:

P.S. Šī bilde izmantota kā attēls konkrētajai publikācijai.

Avots: 4.studija, 38 gadu vecumā neprot lasīt un audzina bērnus bez grāmatām, 10.09.2014., pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/analfabetisms.a97590/>

¹³ Raivis Bahšteins, Kā ķēdīte romiem kaklā, Zemgales Ziņas, 28.11.2013.

Šo atziņu apstiprina arī Mareks Ignats, kurš vairākās Kurzemes luterāņu draudzēs kalpo par mācītāju un strādā arī Talsu pamatskolā, mācot kristīgo mācību un vadot interešu izglītības pulciņu ģitārspēlē.

Avots: Dace Kokareviča, Mudina mācīties ne vien čigānu bērnus, bet arī vecākus, 08.04.2014., pieejams: <http://www.la.lv/kam-tev-skola-jastrada-%E2%80%A9/>

Kad čigānu tautības maģistrs ar četrām augstākajām izglītībām Dainis Krauklis sāka strādāt Ventspilī, viņam sākumā piedāvāja istabiņu kopmītnēs. Liels bija viņa pārsteigums, kad komendante atteica viņa istabu, jo esot izdibinājusi, ka viņš ir čigāns, tāpēc viņam vispirms esot jāaptaujā citu istabiņu iemītnieki, vai viņi būšot ar mieru, ka viņiem kaimiņos dzīvo čigāns.

Avots: Māra Grīnberga, Naida runa – cik aktuāli tas ir Jēkabpilī, mūsu dienās?, Jaunais Vēstnesis, 05.09.2014.

Kādi virsraksti tiek veidoti un vizuālie attēli izmantoti?

Materiāla virsraksts, ievadteksts, attēls un mūzika ir pirmās lietas, kas piesaista lasītāja vai skatītāja/ klausītāja uzmanību, vienlaikus veidojot arī emocionālo zemtekstu. Ar to palīdzību žurnālists cenšas piesaistīt pēc iespējas plašāku sabiedrības uzmanību, tādējādi bieži vien aizmirstot par to, vai izvēlētais virsraksts, ievadteksts vai izmantotie attēli atbilst sagatavotā materiāla saturam. No **medijuzinu virsrakstiem** varam uzzināt, ka „*Цыганских детей поместят в инкубатор*” (Čigānu bērnus ievietos inkubatoros. Jāatzīst gan ka medija virsraksta ir atvasināts no projekta, par kuru medijs raksta, nosaukuma – „Integrācijas inkubators romu bērnu un jauniešu atbalstam”), „*Жуть и смрад: цыгане выкидывают в мусорники внутренности овец*” (Drausmas un smirdoņa: čigāni izmet miskastēs aitu iekšas.), lai gan nākamajā dienā medijs vairs nav pārliecināts, ka pie notikušā vainojami čigāni: „*Так кто же выбрасывает в мусорники Яунциемса внутренности овец?*”¹⁴ (Tad kurš gan Jaunciema miskastēs izmet aitu iekšas?), kā arī to, ka „*Илгучиема цietumā romu тautības ieslodzītās mācīsies cilvēcīgas saskarsmes iemaņas*”¹⁵.

Piemēri:

¹⁴ Avots: <http://tv5.skaties.lv/tak-kto-zhe-vyibrasyivaet-v-musorniki-yauntsiemsu-vnutrennosti-ovets/>

¹⁵ Gatis Kristovskis, Ilguciema cietumā romu tautības ieslodzītās mācīsies cilvēcīgas saskarsmes iemaņas, LETA, 03.03.2015.

Цыганских детей поместят в инкубатор 2

Вторник, 10 дек 2013, 13:25 [Распечатать страницу](#)

Названия некоторых «новомодных» проектов не перестают удивлять. И не только людей, так сказать, не искушенных. Но и привычную ко всему прессу, и не менее поднаторевших в евроканцелярских оборотах чиновников.

На этот раз депутатам гордумы предстоит рассмотреть вопрос об участии Даугавпилса как одного из партнеров в проекте «Инкубатор интеграции для поддержки детей и молодежи ромской национальности».

Avots: <http://www.grani.lv/daugavpils/40055-cyganskih-detey-pomestyat-v-inkubator.html>

Жуть и смрад: цыгане выкидывают в мусорники внутренности овец

11.06.14

 Нравится 0

 Твитнуть 0

На протяжении нескольких лет жители домов на перекрестке улиц Гайленю и Яунциема гатве вынуждены терпеть смрад. Рой мух над мусорными контейнерами вьется не случайно – среди различных отходов местных жителей в черных мешках часто гниют и разлагаются кишки овец. Кто их сюда выбрасывает и законно ли это, выяснял «Криминал+» на телеканале ТВ5.

Ольга Петрова, Криминал+

Avots: <http://tv5.skaties.lv/zhut-i-smrad-tsyigane-vyikidyivayut-v-musorniki-vnutrennosti-ovets/>

ROMA, kas sakuru mazas gribas un sava dzivnieka saraksti rakstu, lai gan patsarbi, TARE amatslu un citas avoti Dava. Foto: AFP/Anadolu

Kā ķēdīte romiem kaklā

♦ **Nepieciešama vismaz pamata izglītība** – potenciālajiem darbiniekiem norāda darba devēji Nodarbinātības valsts aģentūras Jelgavas filiālē pieteiktajās vakancēs

Avots: Raivis Bahšteins, Kā ķēdīte romiem kaklā, Zemgales Ziņas, 28.11.2013.

Tomēr daudz izteiksmīgāk par materiālu virsrakstiem runā **vizuālais noformējums** – bildes un TV materiāli, kas, neskatoties uz materiāla saturu, Latvijas romus visbiežāk attēlo kā krāšņos tērpos dziedošu un dejojošu, vai tieši pretēji – kā nabadzīgu un apugunsuru sēdošu un graustos dzīvojošu tautu. Un nav svarīgi, vai materiāls ir par romu izglītības problēmām, vai ideju veidot romu ciematus. Šāda pieeja īpaši vērojama interneta portālos un TV, savukārt drukātie mediji visbiežāk izmanto pašu uzņemtas fotogrāfijas vai reālas Latvijas ainas. Neatņemami ir arī attēli/ video ar zirgu pajūgiem un aizdomīga paskata treniņbiksēs tērptiem vīriešiem. Tāpat mediji (īpaši TV) iecienījuši skatus no teātra izrādēm. Ņemot vērā, ka Latvijas romu kopiena ikdienā vizuāli neizceļas un nevalkā tradicionālos romu tērpus, interneta mediji un TV, lai radītu pēc iespējas spilgtāku iespaidu un piesaistītu lasītāju uzmanību, visbiežāk izmanto ārvalstu ziņu aģentūru fotogrāfijas vai filmētos materiālus. Jānorāda arī, ka atsevišķos gadījumos mediji vienas un tās pašas fotogrāfijas izmanto dažāda satura rakstu ilustrēšanai. Šādā veidā medijs ne tikai sagroza pastāvošo realitāti, bet veido lasītāja un skatītāja emocionālo zemitēkstu (bailes, nepatiku, vai tieši otrādi – nostiprina pārliecību, ka neko vairāk kā dziedāt un dejojot romi nemāk).

Piemēri:

Avots: PBK Rīta ziņas, Tiesībsargs pieprasa slēgt Ventspils vakara vidusskolas čigāņu klases, 04.07.2013.

Valmierā atklās Resursu centru čigāņu bērniem (8)

31. oktobris 2014 18:36

Valmierā piektdien, 31.oktobrī, tiks atklāts Resursu centrs romu bērniem un jauniešiem, informēja Valmieras pašvaldības pārstāve Laura Moča.

Avots: <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/169619/valmiera-atklas-resursu-centru-ciganu-berniem>

Šī pati fotogrāfija izmantota arī lai ilustrētu vēl vismaz divus rakstus šai pašā portālā un vienu rakstu Tvnet.lv (sk. pēdējo bildi):

Čigāņiem Latvijā vēlas veidot īpašus darba ciematus (35)

09. decembris 2013 10:23

Starptautiskās Romu apvienības augstākais komisārs, Latvijas Čigāņu biedrības priekšsēdētājs Normunds Rudevīcs ar domubiedriem iecerējis Latvijā veidot romu darba ciematus.

Pēdējos gados romu tautības cilvēku skaits Latvijā ir samazinājies.

Čigāņu lāsta spēks – mistika vai realitāte? (67)

14. septembris 2013 06:15

Muzikanti, dancotāji, klejotāji, zirgu pazinēji, brīvie dabas bērni, viltnieki, blēži, savu īpašo tradīciju piekopēji, pārdabisko lietu pārzinēji, zīlētāji, pestejotāji – tāds ir cauri gadsimtiem un pasaules valstīm izveidojies priekšstats par romiem jeb, kā ierastāk teikt, čigāņiem. Tauta, uz kuru no laiku laikiem raugās ar aizdomām, kura visas pasaules valstīs ir tik pazīstama un atšķirīga, ka reizē izsauc gan nolīgumu, gan zīnkāri.

В Латвии появятся цыганские поселки

СТАТЬЯ

КОММЕНТАРИИ (64)

Я У

Фото: LETA

Biedrība: romi ir viena no visvairāk diskriminācijai pakļautajām grupām Latvijā

RAKSTS

GALERĪJA

KOMENTĀRI (73)

LIELĀKS | MAZĀKS

SAZĪN

Foto: RIA Novosti/Scanpix

BNS

2014. gada 8. aprīlī 13:05

Follow @tvnet_portals 42.9K followers

POPULĀRĀKIE RAKSTI >>

Ar ko bēgļu bērns labāks par latviešu? Bēgļi Latvijā saņem 7 reizes lielāku summu

Dienvidkoreja:

Avots:

<http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/505001-biedriba-romi-ir-viena-no-visvairak-diskriminacijai-paklatajam-grupam-latvija>

Bildi kā neatbilstošu ziņas saturam atzinis arī kāds no portāla lasītājiem:

P Pret diskrimināciju

2014. g. 8. aprīlī 15:18

TVNET - šāda rakstu ilustrējoša bilde neglaimo romu tautības cilvēkiem un jūs ar šo bildes izvēli turpiniet veicināt negatīvo un neuzticīgo attieksmi pret romiem.

В Латвии создадут трудовые поселки для цыган (91)

rus.DELFI.lv | 9. декабря 2013, 08:26

Print Email Alert

Follow @rusdelfi_lv 3,621 follower

ČIGĀNU APVIEŅOŠANAI UN SOCIALIZĒŠANAI DARBOSIES MEDIATORI

Foto: DELFI Reporter

Panthermedia/Scanpix

Актуально

Цыганская общественность выступает за создание отдельных посёлков

Rus.db.lv, 18 июля 2013 г. 11:43

Интеграция ромов в ближайшее время, возможно, выйдет на новый уровень: глава Латвийского цыганского общества Нормунд Рудевич выступил с предложением о создании отдельных сел, где цыгане смогут жить и трудиться, сообщает Lsm.lv. При этом он умолчал о неизбежной при таком положении дел сегрегации цыган, которая их интеграции в латвийское общество точно никак не поможет.

Foto: folkler.ru

Bilde ar zirgu pajūgi ilustrē vismaz četri dažādus rakstus:

- Pētnieks: Romi Latvijā vēlas nevis integrēties, bet gan iesaistīties, pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/petnieks-romi-latvija-velas-nevis-integreties-bet-gan-iesaistiit.a63780/>
- Mediji: Zviedrijas policija izveidojusi „čigānu reģistru”, pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/arzemes/zinas/mediji-zviedrijas-policija-izveidojusi-chiganu-regjistru.a65996/>
- Zviedrijā izmeklē romu reģistra skandalu: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/arzemes/zinas/zviedrija-izmekle-romu-regjistra-skandalu.a66518/>
- ES valstis apsver ieviest vienotu politiku pret romiem, pieejams: <http://www.lsm.lv/lv/raksts/arzemes/zinas/es-valstis-apsver-ievies-vienotu-politiku-pret-romiem.a76270/>

Ko domā sabiedrība?

Sabiedriskās domas aptaujas liecina, ka romi ir viena no sabiedrības aizspriedumiem visvairāk pakļautajām sabiedrības grupām. *Eiobarometra* dati rāda, ka 64% Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka romi ir cilvēku grupa, kas pakļauta diskriminācijas riskam, un sabiedrībai būtu ieguvums no labākas romu integrācijas (54%). Tomēr, vērtējot valstī īstenoto romu integrācijas veicināšanas pasākumu (izglītības, veselības aprūpes, mājokļa jautājuma un nodarbinātības jomā) efektivitāti, lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju jeb 39% atzinuši, ka līdz šim īstenotie pasākumi nav bijuši efektīvi, savukārt 26% tos novērtējuši kā vidēji efektīvus. 8% respondentu uzskata, ka Latvijā šajā jomā nav bijuši nekādi centieni. Lai arī lielākajai daļai Latvijas iedzīvotāju (48%)

būtu pieņemami, ja viņu bērnu skolasbiedri būtu romu bērni, salīdzinoši liels skaits respondentu (26%) atzinuši, ka šāda prakse nebūtu pieņemama.¹⁶

Arī Rīgas iedzīvotāju aptauja liecina, ka 3.8% Rīgas iedzīvotāju būtu ar mieru kontaktēties ar romiem līdz tuvai radniecībai, laulībai; 6.5% - kā ar tuvu draugu; 19.5% - kā kaimiņu; 5.7% kā ar darba kolēģi; 43.8% - kā ar valsts pastāvīgo iedzīvotāju; 9.8% - kā ar tūristu. Savukārt 10.2% uzskata, ka romus nedrīkst ielaist valstī, bet 0.7% uz jautājumu nespēja atbildēt.¹⁷

Analizējot pie publikācijām medijos pievienotos komentārus, jāsecina, ka tie pārsvarā ir negatīvi un stereotipu pilni, nereti balansējot uz trauklās vārda brīvības un naida runas robežas. Komentāri ļoti bieži nav saistīti ar konkrētā materiāla tēmu, bet gan pauž vispārēju negatīvu vai aizskarošu viedokli. Tāpat dažkārt izmantota atsauce uz tautasdziesmām. Tomēr jāatzīst, ka komentāros vērojami arī gadījumi, kad lasītāji meklē pretargumentus (t.sk., atsaucoties uz personīgo pieredzi), lai atspēkotu negatīvos vērtējumus un spriedumus. Tāpat komentētāji atzinīgi vērtējuši publikācijas, kuras sagatavojuši paši romu kopienas pārstāvji vai kurās stāstīts nevis par vispārējām romu problēmām, bet gan par konkrētiem indivīdiem un to pieredzi.

*Piemēri*¹⁸:

- antičigāns 19.07.2014, 18:02

Nevajadzētu gan tiem džauriem nekādu atbalstu, viņi jau tā visur kā sērga.

- KNIPINA 22.07.2014, 04:59

Sveiki visiem lasu jūsu komentārus ,un es jums pateikšu es pati esmu čiganiete un man ir vienkārši pretīgi lasīt .es pati vienā darba vietā jau strādāju 10.gadi kaimiņos man dzīvo Latviete bet lielāku cūku par viņu es vēl nesmu sastapusi dzērāju ,zagle,un ļoti nekārtīga.toleti viņa neizmanto savas vajadzības nokārto duškabīnē,un tagad padomājiet vai tikai čigāniem ta ir?jaunieši ari iet garām mājai izdomā ka grib čurāt mierīgi izvelk savas mantiņas un tur pat laiš un tas ir normāli un vēl latvieši tākā nelieciet visus čigānus viena maisā.

- neroms 19.07.2013 20:39

"...uzbūvēt vairākus čigānu ciematus, kuros šīs nācijas pārstāvji varētu dzīvot un sekmīgi integrēties sabiedrībā..." - pārsmējos.

1. NEKAD neesmu redzējis NEVIENU strādājošu čigānu

2. čigāni ir vazaņķi, kuri nekad nav dzīvojuši kādā konkrētā vietā, ja nu vienīgi tur var neļēgā zagst.

¹⁶ Eiropas Komisija (2012. gada novembris) *Diskriminācija ES 2012. gadā*. Pieejams:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_fact_lv_lv.pdf

¹⁷ SKDS, Sabiedrības integrācija Rīgā. Rīgas iedzīvotāju aptauja. 2014. gada maijs. Pieejams:

http://www.iksd.riga.lv/upload_file/Sports_pievienotie/0_2014/09_2014/Atskaite_Riga_IKSD_052014.pdf

¹⁸ Visos komentāros saglabāta oriģinālā rakstība, t.sk. ar stila un gramatiskajām kļūdām)

3. Izsaku visdziļāko līdzjūtību Madonas rajona iedzīvotājiem. Kopā ar to vājprātīgo mežoņu varzu, viņu dzīve būs baigāka nekā ellē.

- Jelgavnieks 19.07.2013 21:09

neroms 19.07.2013 20:39

"...uzbūvēt vairākus čigānu ciematus, kuros šīs nācijas pārstāvji varētu dzīvot un sekmīgi integrēties sabiedrībā..." - pārsmējos.

1. NEKAD neesmu redzējis NEVIENU strādājošu čigānu

=====

Pilnīgas muļķības tu stāsti. Jelgavā ir čigānu diaspora un daudzi strādā. Vai to dara visi, to gan nezinu, šķiet ka nē.

Bet ja viņiem izveidos geto, tad būs nevis viņu integrēšanās, bet gan norobežošanās. Un tad gan būs iespēja viņiem vaimanāt par diskrimināciju un pieprasīt Eiropas naudas kā "apbižotajiem". Šķiet, ka tas tā arī ir iepļānots.

- **Vārds**

Čigāns manim iemācīja
, Savu gudru padomiņ',-
Pa tirgiem zirgus mīt,
Pa krūmiem jērus zagt!

- **ei tu nost!**

Cigani tikai grib zagt un berneties. Tada ir vinu taa saucamaa kultura un vel viniem bus nauda japieskir un majas prieks viniem jabuvee! Kur sada parazitnacija radusies!

- **māris**

Pieradināt čigānus pie darba un pie tā, lai viņi nezagtu ir tas pats, kas mežā lauvu pārvērst par zālēdāju un zaķi par gaļēdāju.

- 09.12.2013 10:28

Единственное, что они будут там производить - НАРКОТУ...И упаковыватьеё в мешочки-пакетики...А когда продадут её, то будут петь-плясать и веселиться, скорее всего вместе с вами, уважаемые политики, потому-что вы будете петь-плясать и веселиться, подсчитывая денежки ЕС, которые осядут у вас в кармашках...Не надо нас считать такими уж тупыми...Мы ещё живые и неполностью деградированные...

- ма [22 августа 2013 г. 17:11](#)

Никто не мешает им учиться и работать нормально. Есть среди цыган предприниматели, спортсмены, полицейские. Никто им не мешает иди работай если ты честный, но нехотят.

susis 16.09.2013 23:21

Šis raksts ir pārkopēts no žurnāla "Patiesā dzīve". Raksts labs, parāda kā sakārtotas lietas ap kurām runā, bet nebija skaidrības. Raksta autors - inteliģents cilvēks, patiesi izcili izglītots, varētu ne tikai romi, bet arī latvieši un krievi ņemt par piemēru! Noriet tautību ir vienkārši.. Bet būt izciliem, pierādīt sevi, tas jau ir līmenis. Raksta autoram izdevās! Paldies!

Pielikums:

Daudzveidības tests jeb pašnovērtējuma jautājumi par sagatavotā materiāla (piemēram, raksta, sižeta) atbilstību dažādību veicinošiem principiem.

- Vai sagatavotais materiāls nepauž manus personīgos vai sabiedrībā pastāvošos pieņēmumus, stereotipus vai aizspriedumus par jautājumiem, stāstiem, cilvēkiem vai sociālajām grupām, par kuriem veidoju sižetu/ rakstu/ materiālu?
- Vai mani jautājumi nav formulēti tendenciozi, kā savu vai sabiedrības aizspriedumu paziņošana, un vai es necenšos meklēt atbildes, kas apstiprina šo pārliecību?
- Vai sniegtā informācija neizdara pārsteidzīgus vispārinājumus, piemēram, konkrētu rīcību vai negatīvu individuālo uzvedību attiecinot uz visu sociālo grupu?
- Vai es atsaucos uz etnisko piederību, rasi, vecumu, dzimumu, invaliditāti, reliģiju, seksuālo orientāciju un citām pazīmēm, izmantojot to kā identifikācijas līdzekli arī tad, ja tam nav nekāda sakara ar stāstāmo?
- Vai pirms dažādu pazīmju pieminēšanas, es izvērtēju, vai piederība kādai konkrētai grupai ir būtiska informācija kopējā kontekstā?
- Vai intervējamās personas ir izvēlētas tāpēc, ka tās ir kompetentas attiecīgajā jautājumā, vai arī tāpēc, ka tās piesaistīs auditorijas uzmanību?
- Vai apzinos, ka cilvēks, lai arī cik labs eksperts būtu, nevar būt kompetents visos jautājumos?
- Vai sagatavotais materiāls runā par visu iesaistīto pušu interesēm un ietver visu pušu viedokli, atspoguļojot dažādus viedokļus arī grupas iekšienē?
- Vai esmu ļāvis pašiem sociālo grupu pārstāvjiem formulēt savas problēmas un argumentēt tās? Vai šo grupas pārstāvji ir sagatavotā materiāla „objekti”, vai „subjekti”?
- Vai spēju uztvert intervējamā sakāmo no viņa pozīcijām, saprast viņa redzējumu, nevis vērtēt to no sava viedokļa?
- Vai sagatavotais materiāls nav skats tikai no vienas kultūras saktu punkta?
- Vai esmu centies atrast jaunus informācijas avotus un analizēt ne tikai sekas, bet arī cēloņus?
- Vai materiāla virsraksts, ievadteksts, izmantotie attēli un mūzika atbilst sagatavotā materiāla saturam?

- Vai es apzinos materiāla sagatavošanai manis paša izvēlēto attēlu, vārdu, skaņas un mūzikas spēku un emocionālo zemtekstu?
- Vai es veltu pietiekami daudz laika faktū pārbaudīšanai?
- Vai pārliecinos, ka izmantoju precīzu terminoloģiju, piem., apzīmējot grupas (vai šādu terminu runājot par sevi lieto un izvēlas pati grupa) vai procesus?
- Vai es būtu sagatavojis materiālu līdzīgā veidā par „savējiem” jeb savai grupai piederīgajiem?
- Vai apzinos, kā mans sagatavotais materiāls ietekmēs ne vien auditorijas viedokli, bet arī materiālā parādīto cilvēku dzīvi?